

VASÁRNAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

SZERKESZTŐSÉG

hova

a lapba szánt kéziratok
reklamációk
küldendők

Székelyudvarhely,
ev. ref. papi lakás.

Előfizetési pénzek,
Becsek Dániel Fia
könyvnyomdájába inté-
zendők: Sz.-udvarhely
Árpád-utca 3.

FŐSZERKESZTŐ:
NAGY KÁROLY, ref. theol. tanár.
FELELŐS SZERKESZTŐ:
VAJDA FERENCZ,
székelyudvarhelyi ref. pap

KIADJA:
Az Erdélyi Ref. Egyházkerület
»Egyházi Értekezlete«

Megjelenik:
minden vasárnap egy iven.
ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egy évre . 4 kor. Negyedévre 1 kor.
Fél évre . 2 kor. Egy szám ára 10 fill.

Csak 630!

Jónapot papom! — köszöntött be a napokban hozzám egyik buzgó és kiválóan intelligens tagja gyülekezetünknek. Mond csak — szolt — körülbelül hány lelkipásztora van erdélyi egyházkerületünknek?

Lesz ugy 540 körül — felelém. És fő- és al-gondnoka? — kérdezé tovább.

Lehetnek ők is vagy 104-en, felelém.

No hát, — szolt — összesen van egyházkerületünknek 644 vezető férfia . . .

Nem értettem, hogy hova akar czélozni az én atyámfia, — azért bizonyos meglepetéssel kérdeztem tőle, — tehát tulajdonképpen mit is akarsz te e számokkal és e számok személyesítőivel?

Mit akarok, — mondá — hát szeretnék egy kissé a fejükkel beszélni, szeretnék egy kissé a szívükre hárni, mert bizony ugy látom, hogy y elfér a 644 számon egy kis leckézés.

Látod papom — folytatta elmélkedését — gyönyörű szép dolog az, ha az ember szépen tud beszélni. Szép, ha az eszméket és igazságokat a gyűléseken, értekezéseken formás előadásba tudja foglalni; tud keseregni, buzditni, tervekkel előállani, de a beszéd még egymagában nem vezet az üdvösségre, általa az igazság még nem indul el hódító útján . . . Én barátom — folytatta — igen jól ismerem magyar fajunk kiváló tulajdonságait, a nagy pillanatokban előtörő lelkesedését, — de sajnos — ismerem e fellobbanó belső tűz természetét is, igen hasonló az a hamar ellobogó szalmalánghoz.

Mi kálvinisták, szin magyarnép vagyunk, természetesen tehát, ha fajunk erényei és hibái ben-

nünk egyaránt megtalálhatók. De vajjon e tény feljogosít-e minket arra, hogy a nembánomság párnájára düljünk és a legszentebb érdekek hívó szavára is, — Pató Pállal mondogassuk a hagyományos szót: Majd rá érünk arra még!

Hát tudod, — szolt, — én a mulasztásokért, a maradiság hibáiért nem a tömeget, nem a millió népet vádolom, hanem csak a százakat. Azokat, akiket a gondviselés a nép élére állított, mint a nagy igazságok mérőld mutatóit; illetve, mint a mérőldmutatókra helyezett világító szövétneket.

Mert, hogy is állunk csak? — Tényleg nincs szebb vallás, mint a mi magyar kálvinista hitvallásunk. Tanaiban, szervezetében tüköre ez a Krisztus evangéliumának. A magyar kálvinista vallás a krisztusi alapon épült felséges történelmi jelenség, telítve: az Isten és hazaszeretet lelkétől. E fundamentumon épült fel a magyar szabadság és e fundamentumon kell a jövőben is megálljon. Ez az én hitem! Én e hitem erősségét a történelem biznyság tételeiből merittem.

Ennek a történelmi ténynek daczára, hogy mégis a milliók szent vallásunkért eléggé nem lelkesülnek, hogy a milliók számban nem szaporodnak, sőt még a közöny és nembánomság ül a lelkeken; ezért hidd meg barátom, a százak felelősek. Mert, ha lett volna mindig szent lelkesedés a százakban, akkor ma már nem lennének aggodalmaink, mert lelkesedésünknek bőszes táplálékot nyujtana a tudat a kitartásra, hogy mi az Isten igaz ügyeinek vagyunk e haza drága földjén harczosai.

Ezelőtt három évvel — folytatta lelkes beszédét — ott voltam a Székelyudvarhelyen tartott egyházkerületi értekezleten, a mult évben Tordán

is. Örült a lelkem, mert láttam, hogy ébredünk! Emlékezz csak, milyen lelkesedéssel beszéltem én akkor neked, hatása alatt az ott nyert benyomásoknak. Emlékezz csak! — azt mondtam, ha az értekezletek lelkesedése kihat az életre, akkor rajtunk a pokolnak kapui sem vehetnek diadalt!

És most barátom, — szólt — látom, hogy csalódtam. Most tapasztalom, hogy az a sok beszéd jórésztben csak papirtöltelék volt, — mert úgy látom, hogy a határozatok nem érvényesítették az életben.

Tudod, hogy becézgettük a mi kis »Vasárnap«-unkat, mert örvendettünk, hogy életre keltettük. No látod, ennek helyzete, mérlege az én desperált hangulatomnak. Most is épp azért jöttem hozzád, mert beszélnem kellett, a szót magamba nem tudtam volna fojtani.

Most a IV-ik évfolyam 15-ik számában olvastam »a szerkesztő postája« rovatban, hogy e hit ébresztő lapunknak csak 630 előfizetője van. Ott áll a Szerkesztő aggodalma is mindjárt e sorokban: »A magasabb nyomdai árak mellett nem tudom, hogy ezt az évet kihuzzuk-e deficit nélkül.«

Ime, van kerületünknek 644 vezető férfiak holott még ide sem számítottuk a nagy befolyású gymn. tanárainkat és népiskolai tanítóinkat, — mégis e nagy szám mellett, egyetlen vallástársadalmi orgánumnak csak 630 előfizetője van. E számból köztudomás szerint tekintélyes tétel esik a nem papokra, így körülbelül a papok két

harmadrésze és mennyi hivatalos? — a lap iránt teljességgel nem érdeklődik.

Ilyen körülmények között azután, vajjon lehet-e remélni: együttérzést, egy célra törekvést és egyöntetű eljárást a vezérektől? Lehet-e csodálni, ha a nép rétegeiben terjed a közöny, ha a vezetők nembánomságban szenvednek.

Hiszen, ha a papok, főgondnokok, tanárok, és tanítók jópéldával járnának elől, önmaguk deficit nélkül jól fentudnák tartani a lapot. És ha még minden illetékes 1—10—50 előfizetőt gyűjtene, rövid idő alatt viruló helyzetbe jutna lapunk, sőt meg is nőne külső formájában is.

Kérlek azért, — szólt — ird meg beszélgetésünket a »Vasárnap«-ba. Hívd fel a kerületi értekezlet figyelmét ez elszomorító tényre, szólj, hogy az elnökség hasson oda, miszerint a kínáló eszközök igénybevétele mellett, mihamarább megtaláltassék a bajnak gyógyító széruma. — De megird ám! — szólt.

És ime én megírtam.

Péchy Árpád,
ev. ref. lelképásztor.

A bibliatársaság működése hazánkban.

Valahol csak szükség mutatkozott a biblia terjesztésére, akár a művelt, akár a műveletlen tájékokon, e Társaság mindig megjelent segélyével,

Arrafelé van Kis-Enyed. Csermelye a Székás iszapjába szalad.

Nem fog ma Márton Szászsebesen hálalni. Szeredahelyen leszáll, megbékélik a fuvarosával s betér gyalog a dülő uton Kis-Enyed felé. Hiszen micsoda örömet szerezünk Katiczának. A leányzó fonta, szötte, himezte átalvető ma háládatos lézen s fonókereket viszen vásárfiában, köszönetül.

Könnyen határozta, Márton. De ugyan jól számot vetettél-e magaddal? A kitérő utad Kis-Enyedre jó két óra, reggel, visszafelé sem sokkal lesz kevesebb. Ezzel a késedelemmel szombat estére nem érsz tovább, mint Gyulafehérvárig. — Hogy az mindegy? Vasárnap, virágvasárnap délre mégis csak Enyeden léssz? Majd délután úgy is nagy ünnepnap, üres idő, tanácskozzanak az enyedik az üzenet felett? Okos a te terved Márton. De te nem tudod, nem is sejtet, hogy mit végez az isten. Csak ennyit mondok én, a te kisbíró, a te professzorod, a te lelkiismereted. Többet én sem tudok, nem mondhatok.

VII.

Este lett. Az özvegy papné udvarán Katicza már megetette, berekesztette a majorságot, az aprómarhákat. De még a tehenet is megfejje, el is szürte a tejet. Hamu alól most kotorgál egy szem parazsat, hogy szalmával tüzet csováljon belőle.

Ekkor csak befordula Csernátoni Márton a konyhába. Hát nem csupa láng lett-e egyszerre

TÁRCZA.

Csernátoni Márton.

— Egy enyedi diák története. —
Elbeszéli: Várró Ferencz.

VI.

A piacsorra boltok, műhelyek nyílnak. Mártonnak pedig váratlanul szép summa pénz csörög a zsebében.

Vásárló módjára kezd méregetni szemével egy s más portékát. Kapát, kaszát — no, azt nem vásárol. Cukerpakerájt — azt még úgy se. Kantár, zabla — nem való gyalogos embernek. Ez meg itten egy esztergályos műhely. No, mi van itt az ajtóban? Akármilyen legyek, ha ez nem — keresek rokka.

Megáll. Nagyot gondol. Belép. Nézegeti, megemelinti a csinos szerszámot. Könnyű. Szét is lehet szedni, meg összeállítani. Értekezik a némettel, ha nehezen is. Két forintból kifutja az ára. Hát jó. Megvan a vásár. A műves szétszedi a részeket. Úgyesen összezsinegeli a darabok nagyját. A keréknek, csévének helye lesz majd a cifra iszákban. No már karsamadiner, Szeben. Hajnalban indulhatunk.

Jól haladtak a fuvarosok. Az apoldi hegyen etettek. Márton is megoldotta iszákját s a mig falatozott, a Székás völgyén legeltette szemeit.

szereteti áldozatával és jó embereivel. Így magyar hazánkban is.

Az evangyéliumi világosságot szomjazó számos művelt nemzet közt a magyar is jó elő foglalt helyet, a hitjavítást befogadta: sőt a legelső magyar könyvnyomdát a reformáció erejének köszöni nemzetünk. Magyar főúr, Nádasdi Tamás gróf, saját birtokán, Uj-Szigeten állította fel a nyomdát s azon adta ki Erdősi János magyar reformátor fordításában (1541) az ujszövetségi szentírást. Nemsokára két új fordítása jelent meg annak Kolozsvárt és Debreczenben. Végre Károli Gáspár gönczi református lelkész az egész szentírást lefordította nyelvünkre. Báthori István országbíró és főnemes társai külön nyomdát rendeztek be Visolyban, azon 1590-ben kiadták az első egész bibliát. A hitjavítás századának e 300 éves felséges emlékdarabjával élünk ma is. Tanuja e biblia egyházunk és hazánk önömmel és búval teljes történetének. Az első 120 év volt a magyar biblia dicsőséges és szabad korszaka. Főurak, városok, egyházak, lelkészek, polgárok egyaránt buzogtak, munkálkodtak, áldoztak annak létrehozásán és terjesztésén. El is hatott a nyomtatott ige a palotákba és szerény lakokba. A fejedelmeknek: Bethlen Gábornak, Rákóczi Györgynek mindennapi olvasmánya vala az. A jegyesek azon időben bibliával indultak a házas élet útjára; a családi könyvtár fődíszé és legkapósabb olvasmánya a biblia volt, melynek vigasztalása nélkül lelkük nem élhetett. Az idősb Rákóczi fejedelem 32-szer olvasta át életében az ujszövet-

séget; a szentkönyve még háboruk idején is vele utazott és a hol vallásos hitvesével, Lorántffy Zsuzsánnával pihenésre szállt, nyomban elővették és tudakozták az írásokat. Oláh nyelvre is lefordították s ekként a bibliaterjesztés uttörőivé is levének.

A Rákóczi-ház volt kezdeményezője, hogy a teljes szentírás diszes nagy alakban lásson világot és templomi szószékeken is helyet foglaljon. Ez a fejedelmi biblia meg is jelent Váradon. (1661-ben.) Ez volt az utolsó hazai nagy alkotás a bibliairodalomban; azután felülkerekedett a bibliellenes jezsuita áramlat s az az által vezetett osztrák kormány egyszerre emelte fel bárdját a biblia és a nemzet szabadsága ellen. A legszomorubb idők következtek el ránk. A bibliamagyarító lelkészeket lánczba verve, börtönökbe hurczolták, majd a nápolyi gályarabság kinszenvedéseibe száműzték. A biblia is számkivetést szenvedett, a haza földén tilos volt, csak külföldön nyomulhatott szerencsésebb református nemzetek kebelében; de midőn onnan be akarták hozni, a határon feltartóztatták vagy elkobozták azt.

Debreczen város nemes tanácsa segiteni akart e kínos állapoton és óriás áldozattal (30.000 korona kiadással), tömérdek vesződéssel és akadálylyal hősileg szembeszállva, kinyomatta 1718-ban a tudós lelki pásztora, Komáromi Csipkés György által átnézett teljes szentírást; de ezt is külföldön, Hollandiában nyomathatta ki, s már utban valának a ládák, bennök 4000 aranyos és más kötésű biblia. De a félszázados küzdelemnek

a Katicza egészséges két orczája? Hát nem Mártonnak kellett-e megszólalnia először!

— Reggelig maradnék.

— Anyám . . . asszonyal szivesen látjuk kelmedet. Anyám! . . . Lám itt bent foglalatoskodik a nagyobbik házban, vagy a benyilóban. Lépjön be kelmed. Mindjárt lángot gerjesztek, világot is viszek be.

Márton megvárta a tüzcsinálást. Szemével azt a gyalog guzsalyt kereste, a mely most már a sutba fog kerülni.

Azalatt Katicza kicsóválta a lángot, rózsét rakott rá, meggyújtotta a faggyu mécsést is.

— Légátusunk le sz-e kelmed az ünnepen?

— Isten tudja, Katicza. Font-e sokat az ősz óta?

— Istenem, mikre nem emlékszik kelmed.

Katicza a mécsessel, nyomában Márton beléptek a házajtón. Márton csak féllábbal, mert tüstént visszafordult a pitvarban hagyott batyujáért.

VIII.

De nem érek én most segitgetni Csernátoni Mártonnak a beszédfonala keresésében, még a kerekas rokka összeállításában sem. Szeretném én siettetni az útját, szeretném huzni őt hamar, mihamarább Nagyenyed felé. Bár csak azt a kettészakított papirost, Rabutin generálisnak a francia betűs kezeírását vihetném el galambszárnyon szegény nagyenyedieknek, reménységnek szalmazálaképen.

Nagyenyed felé nagy veszedelemnek árja zudul.

Rabutin generális Szebenből szerdán reggel, még mielőtt Csernátoni Márton odaérkezett volna, titkon parancsot küldött volt már Szászsebesi ezredesének, hogy Nagyenyed városán példás elégtételt vegyen a labancz kémnek, a szász ácsmesternek lemetszett orráért.

Tige báró, az ezredes, összeparancsolta a falvakon czékázó szedett-vedett népeket: szászok, oláhok, örmények, cigányok gyülelész-csapatát Borbánd alá, s maga egy század német fegyverest vezényelve s két kis ágyuval, szombaton reggel, a mikor Csernátoni Márton Kisenyedről elindul Szászsebes felé — ő Szászsebesből a Maroson át kitér a gyulafehérvár-tövisi útra. Mikor Márton Szászsebesből estére megérkezik Gyulafehérvárra s fáradtan szállásra tér, a Behlenkollegium házába, a hol a sárospataki vendégiskola tanyázik, akkor már Tige ezredes Tövis alatt a holdvilágos mezőn pihenteti, vacsoráltatja népét s hajnalban ébresztve masiroztatja Enyednek.

Márton ezalatt Fejérvárt álmodik a fonókerék berregéséről s az élet és boldogság fonaláról, a melyet a Katicza serény, dolgos ujjai fognak számára majdan fenni.

Virágvasárnapon reggel Enyeden az örhegyi vigyázók megpillantják a tövisi úton közelgő hadat. Félre verik a harangokat. »Labancz jön, labancz-had!« hangzik rémesen.

(Vége köv.)

az lett a nem várt eredménye, hogy az ország határán a zsarnoki kormány lefoglalta a küldeményeket, a jezsuiták tették azokra kezüket, penészes pinczékbe helyezték s végre is Eger piacán minden szentek ünnepén elhamvasztották a »minden szentek könyvét«, a fogoly bibliákat. Óh szomorú idő, óh pogány kor! Az Isten ígéjének szabad folyása megszűnt. A bibliák megdrágultak, kaphatók is alig valának; csak dugárúként, rejtett utakon, szivároghattak be kevés számmal.

(Folyt. köv.)

Vihar után.

Életének delén borult rá az alkony,
Nyugszik immár sirban a fiatal asszony
Órzi csend és béke, de mi maradt hátra?
Szétfoszlott remények és három kis árva.

Megtört férje otthon, keresi a házba,
Ugy képzeli, mintha mind előtte járna.
Karja is megmozdul, hogy által ölelje.
De abban a perczen eltűnik előle.

Egy kis tárgy, mi régen szinte nem jött szóba.
Most már drága emlék, rakosgatja sorba:
Ez egy darab csipke, itt a kötőtűje,
Ez volt az ollója, ez az imakönyve.

Gonddal elkészített apró babaruhák,
Lánykori levelek, félbemaradt munkák,
Szedegeti össze, forgatja kezébe,
S a kemény férfinak köny gyűl a szemébe.

Kimegy az udvarra kimegyen a kertbe,
Nem tud megpihenni, nem nyugszik a lelke.
Bus sóhaj kél ajkán: oh ha elmehetnék
Messze tengerentúl, hol egyedül lennék!

Azt hiszem találnék ott egy csendes helyet,
Amit szivem óhajt, de itt meg nem lelhet
És ha megtalálnám, elvonulnék félve,
Hol a zsongó világ lárma nem érne.

Mi szivembe vágta éleskőrmű újját,
Oh, ha itt hagyhatnám életemnek bűját,
Gyötrő szenvedését, mi sujtott a porba
S elvesztett nyugalom megtalálnám újra!

De ha el is mennék, találnék egy zúgot,
Vajjon a fájdalom vihara nem zug ott?
Engedne-e olykor csendes édes álmat,
Két siró szememre az emésztő bánat?

Van-e a világnak valahol egy helye,
Hol a zaklatott sziv nyugodalmat lelne?
Hol megszűnnék végkép az életnek harcza,
S nem kísérne folyton két halovány arcza?

Ne hallanám szavát, mivel maradt zárva,
Hidegülő ajka: mind a három árva.
Mind a három kicsi, mind a három árva,
Miért tették anyát olyan hosszú ágyba?

Angyal lett belőle? hol ez, hol az kérdi,
Jó, hogy a fájdalmat még egyik sem érzi.

Kérdezgetnek rendre, én meg csak őt látom
Hideg sirban nyugvó fájó boldogságom.

Nem megyek el innen, ide vagyok kötve,
Nyugalom is itt van, vele eltemetve.
Ha kimegyek hozzá, főd a béke árnya,
S hideg sirja mellett nem zavar a lárma.

Páll Károly.

Isten ígéje.

— Az Ur hűsége. —

Móz. II. 14. 29. stb.

Isten felhőoszlop képében vezette Izrael népet a pusztában. Valóban egy nép multja se oly tanuságos az intó példákban. Izrael története oktat, büntet, javít. Egész világtörténetet képez kicsiben. Erkölcsi tükröt állított fel isten minden nép számára Izrael multjában.

Nem rendelt a jó Isten nekünk, az új szövetség népének is biztos utmutatót a világi élet bujdosása közt? Mi is vándorlunk az örökkévalóság felé. Ott csak külső pusztán bujdosnak, ott csak a földi ígértföld tekervényes utain haladtak, de mi az örökélet boldog országa felé vándorlunk. A mi vezetőnk e földi élet göröngyös pályafutásában a Jézus, ki példát adott nekünk, hogy az ő nyomdokait követnénk! (Pét. I. 2. 21.) A hová ő megy, oda nekünk is szabad lépnünk; ahol ő pihen, ott megnyugodhatunk mi is.

Milyen boldogító tudat az, hogy az élet labirintusán keresztül a belső és külső megpróbáltatásokban van egy jó vezérünk. »Az én lábamnak szövétneke a te ígéd és az én ösvényemnek világa.« (Zsol. 119. 105.) Ha eltévedek az én szivem sötétségében, a te ígéd a felhő oszlop, amely kivezet engem a világosság útjára.

Ez az utmutató sohase vitt engem örvénybe.

Az isteni hűség nemcsak vezet minket, hanem meg is szabadít a veszélyben. Izrael fiai szárazon járanak a tenger közepén s a vizek kőfal gyanánt voltak. Így védte meg az Ur őket a Faraó haragja elől. Milyen csodálatos ez a történet? Mi ne keressük a csodát benne, hanem inkább a tanuságot.

Nem mentünk már mi is keresztül a szenvedések tengerén? Nem éreztük mi is az erős Istennek hatalmas karját a megkönnyebbitésben és a segítségben. A fájdalom, a lelki kin hulláma már-már elseperte gyenge lelkünket az erény és hit útján, — egy gondolat Istenhez, egy világító fénysugár az ő ígéből fölemelte lankadó lelkünket.

Ti földi bujdosók, nézzetek az élet hátra hagyott útjára! Nem voltatok ti is a tenger partján összeszorulva! Hátatok megett az ijedtség és félelem serege állott, amely hajtott előre, mint Faraó paripái. Jobb felől álltak a mindennapi gondok legyőzhetetlen hegyei s lábatok előtt a szenvedés tengere terült el, amely előtt remegve álltatok meg s kérdeztétek: Uram, hogyan me-

gyünk ezen keresztül? És ime, ti mégis keresztül mentetek. Az ur utat tört hatalmas karjával. A hullámok nem nyeltek el. A tulsó partra menekülve, hálás szívvvel pengettétek a hitnek lantját: »Uram, kisebb vagyok minden te jótéteményednél és igazságodnál, melyet cselekedtél a te szolgálóddal.« (Móz. I. 31. 10.)

Isten segedelme oly halkán, oly szeliden vidadja fel a mi lelkünket, mint az égi harmat, a mely lágyan, csendesesen ereszkedik a szomszagtól epedő virágra az éjszakának idején. Gondoljátok Isten igéjének szelid vigasztalására, a csendes áhítatosságra s annak boldog perczeire, amikor a kegyelmes, a hűséges Isten felüditett minket e világi élet pusztáján való bujdosásunkban.

És mi emberek, vajjon mivel háláltuk meg az Urnak hűséges szeretetét? Hütlenséggel. Ahol sok a fény, ott sok az árnyék is. Izrael népének története tele van ragyogó pontokkal, de van benne szomorú árnyék is elég, — a hálátlanság sötét képe.

Milyen szívtelenül bánt ez a nép vezérével, Mózással? A meleg köszönet helyett daczos hálátlanságot mutatott. Az engedelmisség helyett engedetlenség volt a nép jutalma a vezérrel szemben.

A bujdosás fáradalmi közt visszakiváncokoztak a piramisok árnyékába. Nem elégedtek meg a mannával, amit Isten adott, hanem visszakiváncokoztak az egyiptomi husos fazékhoz.

Az üldözőknek korbácsütését szivesebben türték, mint Mózes szigorú törvényét. Inkább szerettek volna a szolgáltságirjában pihenni, mint a szabadság hazája felé való bujdosásnak fáradalmát eltűrni.

De vizsgáljuk most magunkat is Isten igéjének tükrében. Hány ezer szolgálélek van közöttünk is, akinek fáj az erény és az igazság útján való haladás, aki visszakiváncokozik a husos fazékhoz, amelyet azelőtt a szolgáltság nyújtott neki.

Hány ezren, hány million nyögnek ma is inkább a rabság igájában, a helyett, hogy a munka az önfeláldozás, a nélkülözés megtanulásával szabaddá tennék magukat. Nem tudják elfelejteni az egyiptomi husos fazakat, megszeretik a világi gyönyörűségeket, miként Démás, — hitvány pénzért elárulják a legszentebbet és a legnemesebbet, miként Judás.

Menjünk tovább. Amikor Mózes a sinai hegyen Isten előtt állott, a nép könnyelműen tánczolt az ő bálványa körül. Amíg Isten úgy a kőtáblára ezt írta: »Ne legyenek néked én előttem idegen Isteneid«, addig a nép egy aranyborju

előtt térdelve imádkozott. Mily égbekiáltó hütlenség volt ez!

Vajjon a mi hűségünk is csak ilyen állandó? Most nincsenek nyilvános bálványképek a nép előtt, de mennyivel több van az emberi szívből. Ma sokkal szebb alakban tündökölnék a bűnös képzetek elkápráztatott szeme előtt.

Ma az elvadult tömeg a pénz, a vagyon, a testi gyönyörök, a hűség bálványa körül lejt szédületes tánczát. Feláldoz mindent, csak hogy kinzó vágyait elérhesse, nemcsak az aranyfűlbevalókat és karpereczeket, mint hajadon Izrael népe, hanem odadobja becsületét, vallását, lelkiismeretét, lelki nyugalmát, földi boldogságát, s az örök élet üdvösségét, csak hogy kedvelt bálványának áldozhasson.

Ez a hűség! Ezt érdemli tőlünk az Ur szeretete s hűséges gondviselése?

Oh meneküljétek, futva siessetek a bálványképektől, a mely átkot, pusztulást és veszedelmet hoz. Erősödjék meg lelkünkben a hűség, a ragaszkodás Isten iránt. Csak állandó hűség mellett várhatunk állandó szeretetet, áldást és békességet.

Király Béla.

TERANCSI, JAPÁN MINISZTER

Hazai krónika

— 1904. ápril. 14. —

Külföldi szerződések. A magyar kormánynak most igen nagy gondot okoz az Olaszországgal és Németországgal kötendő kereskedelmi szerződés. Ausztriával a közös vámterület 1907. végéig marad érvényben, és a külföldi államokkal ezen időn túl, csak úgy lehet kereskedelmi szerződést kötni, ha a két állam között, az alkot-

mányos uton, újabb egyezség jön létre. Ha az egyezség nem sikerül, az 1899. évi XXX. trv. cikk értelmében. Magyarországnak meg kell csinálni az önálló vámterületet. Kevés kilátás van arra, hogy a két állam között törvényes egyezség jön létre. Ausztria ugyanis császári rendeletre is életbe léptethetné az egyezséget, de ezt már Magyarország nem fogadhatja el, mert az ellenkező a törvénynyel. Tisza István és a kormány most abban mesterkedik, hogy az 1899. évi XXX. trv. cikk kikerülésével szerződést köthessen Olaszországgal és Németországgal. Ez esetben természetesen ismét le kellene mondani az önálló vámterületről hosszú időre. Goluchovszky magyar-osztrák külügyminiszter és Tittoni olasz külügyminiszter a napokban találkoztak Abbáziában és megbeszéltek a szerződés dolgát. Miraglin olasz szenátor meg éppen Budapestre jött s ott tárgyalta Tisza Istvánnal. Az ellenzék, mint a

politikai lapok írják, erős küzdelmet indít az önálló vámterület érdekében.

A vasuti tisztviselők fizetésrendezése dolgában *Hieronimi* Károly kereskedelmi miniszter nem sokára törvényjavaslatot terjeszt a képviselőház elé. Ez a törvényjavaslat a terhes szolgálatot végző vasuti tisztviselők jogos kívánalmait orvosolni fogja — ha későre is.

Konzervatív párt. Gróf Zicsi János, az ifjabbik már rég lemondott a néppárt elnökségéről. A hogy megszűnt az obstrukció, kérték, hogy válalja el ismét az elnökséget. Zicsi azonban nem fogadta el. Eleinte nem tudták miért, de most kiséült, hogy Zicsi egy új pártot, a *konzervatív* pártot akarja megalakítani, melynek legfőbb politikai hitvallása az, hogy Bécs akaratának hűségesen engedelmessékedjék. A néppárt, ugyanis, nem kormányképes; elvei nem megvalósíthatók. Azért kell egy olyan párt, mely kormányra is juthasson — de minél később.

A kivándorlók szállítása. Nem régiben az országgyűlés törvényjavaslatot fogadott el a kivándorlásról. A Tisza kormány most akarja életbe léptetni ezt a törvényt. E szerint az összes kivándorlók, az állam, illetve ennek megbízottai útján szállhatnak hajóra. De itt sem tetszés szerint, hanem a hol az állam engedi. Hire jár, hogy Tisza egyezsége lépett egy angol gőzhajótársulattal, melyszerint évenként 30 ezer embert szállít ki Amerikába, fejenként 180 koronáért. Ha ennyi ember nem akadna, az állam a hiányzókat után fizeti az angol társulatnak a 180—180 koronát. Ebből az látszik, hogy a kormány nemhogy csökkentené a kivándorlást, sőt évenként 30 ezer ember kivándorlására számít. A magyar nemzetnek az az érdeke, hogy minél kevesebb ember vándoroljon ki, inkább az állam bukják bele a válalatba. Itt nem lesz érdektelen megjegyezni, hogy a kivándorlók a múlt évben 130 millió koronát küldöttek haza Magyarországra.

Világkrónika.

A japán-orosz háboru színhelyéről az a hír érkezik, hogy a Jalu folyó torkolatánál nagyobb szárazföldi ütközet volt. Részletes jelentést nem adott ki egyik hadviselő fél se, de angol hírek után ítélve meg a dolgot, az oroszok veszítettek. Annyi lett volna a sebesültjük, hogy a vasuti kocsik mind megteltek. Oroszországban általános mozgósítást rendeltek el. Minden 40 éven aluli embernek be kell rukkolni. E mellett egy nagyobb orosz hajóhadat is akarnak a keleti vizekre küldeni.

Egyházi élet.

A közoktatásügyi miniszter törvényjavaslata. A népiskolai közoktatásról szóló 1868. évi XXXVIII., a magyar nyelv tanításáról szóló 1879. évi XVIII., továbbá a községi és hitfelekezeti ta-

nitók fizetésének rendezéséről szóló 1893. évi XXVI. törvényczikk módosítása tárgyában Berzeviczy Albert dr. vallás- és közoktatásügyi miniszter utasításai nyomán előadói tervezet készült, a mellyel a tankötelezettség érvényre emelése, az elemi népiskola mindennapi mindennapi és ismétlő-tanfolyamában a magyar nyelvtanítás sikeressé tétele, a gazdasági népoktatás gondozása, a községi és hitfelekezeti tanítók fizetésének méltányos rendezése, ezzel kapcsolatban a tanítók fegyelmi ügyeinek szabályozása, a tanítóképzés és képesítés, végre az állami tanfelügyelet sikeresebbé tétele nyer szabályozást. A miniszter a tervezetet valószínűleg még április folyamán szélesebb körű bizottság megvitatása alá bocsátja és ezután terjeszti törvényjavaslat formájában a képviselőház elé. A kormány kívánsága az, hogy a törvényjavaslat mielőbb tárgyalás alá kerüljön s így különösen a községi és hitfelekezeti tanítók illetményeinek méltányos rendezése már a jövő évben érvényesüljön.

Magyar N. Somboron 1904. április 4-én az ev. ref. torony alapjára az Emke- olvasókör tagjai által szineloadás rendeztetett. Színre került: »A medve herczeg« mese színjáték 2 felvonásban. Személyek voltak: Az anya: Szőcs Eszter. Jancsi, Juliska gyermekei: Máthé János és Fábíán Eszter. A medve herczeg: Both Ferencz. A vén manó: Szőcs Ferencz. Az előadás előtt a dalárda énekelte: »Otthon«, és »Eresz alatt fészkel a fecske« című népdalokat. Előadás után szintén egy tréfás egyveleget: Férjhez ment a reszelő«. Az előadást népmulatság követte. A toronyalpra felül fizettek, hidalmásiak: Brádi Károly 10 fill. Mátyás József 40 fill. Korodi János 20 fill. somboriak: Bocsánecz János 50 fill. Lónay Mihály 20 fill. Ezzel együtt ez alkalommal a toronyalpra 16 korona tiszta jövedelem maradt. Ugy az előadás, mint az énekek nagy tetszést arattak az összegyűlt szép közönség előtt. M. N. Sombor, 1904. árpil. 11. *H. Szántó István.*

Hasznos tudnivalók.

Álmatlanság ellen. A kiknek nyugtalan álmuk van, ha ugyan nem valami komolyabb bajban rejlik az oka, azoknak nagyon ajánlatos az, hogy nyitott ablaknál aludjanak, gondoskodván azonban kivált a hideg időszakban arról, hogy az ablak le legyen függönyözve. Ez az egyszerű eljárás már sokaknak édes és üdítő álmat biztosított. Mondani sem kell, hogy az ágy úgy feküdjék, miszerint a légvonatot azt ne érhesse. Ugyanerre egy híres külföldi orvos a következő egyszerű eljárást ajánlja. Az álmatlanságban szenvedő állitson az ágya elébe egy friss vízzel megtöltött edényt, nyomja bele abba a tenyerét, azután ezzel simogassa gyengén a hasatájékát. Ezt vagy 10—15 perczig gyakorolva az álom be fog következni.

Az elájultat feléleszteni. Az ájultat úgy kell fektetni, hogy a feje valamivel lejjebb essék a testénél, azért pedig, hogy így a vér jobban az agyvelőre mehessen. Ezt azonban csak akkor

kell így tenni, ha az arcz halovány, szintelen, míg ha piros, akkor a fejet inkább feljebb kell emelni mint a test többi része, mert ekkor épen a vér tulságos bősége az agyban okozhatta a aajt. A lefektetés után a ruhákat rögtön ki kell gombolni, megtágitni, gallért, nyakravalót ledobni, hogy a vérforgást semmi se akadályozza. Az arczot be kell fecskendezni hideg vízzel, ugyancsak ezzel mosogatni a halántékokat, torkot és szívtájékát. Ha eczet van kéznél, akkor czélszerű a vizet azzal vegyíteni. Szagoltatni kell aztán az elájulttal kölnivizet vagy kámforspiritust, vagy Hoffmann-féle cseppet avagy szalmiák-szeszt (ammoniakot), mire az illető rendesen magához fog térni. Ha erős az ájulás, akkor még locsoljuk s dörzsöljük hideg vízzel a hátát, karokat és lábakat is. Ha valakinél gyakrabban előfordul az ájulás, akkor okvetlen orvoshoz kell fordulni, hogy a baj tulajdonképeni okát puhatólja ki.

Csuklás ellen. Ha az embert erős, szünni nem akaró csuklás veszi elő, akkor rendesen használ az, ha egy darab fehér czukrot boreczetbe mártunk és azt eszszük meg. Az is szokott használni, ha egymásután 10—15 korty vizet iszogatunk meg gyorsan egymásután, mialatt füleinket ujjainkkal bedugjuk. Az itatást természetesen másnak kell végezni. Ajánlják a következőket is: egy csipetnyi sót tegyünk a nyelvünkre s engedjük azt ott lassan elolvadni, mire a csuklás nemsokára megszűnik. Sokszor az is jó ha meleg borogatást alkalmazunk a gyomor tájára.

Mai képünkhöz.

Lapunk mai számában a japán hadügyminiszttert mutatjuk be olvasóinknak. *Terancsi*, így hívják a miniszttert, európai műveltségű férfiú. Katonai kiképzését Németországban, Angolországban nyerte s mint látszik, igen előnyösen értékesíti az európaiak, illetve az oroszok hátrányára.

Vegyes hírek.

Kedvezmény az adófizetésre. Az ország véglegesen 1904. ápr. 1-én szabadult ki az exlexből, mert e napon lépett életbe az 1904. év hat első hónapjaiban viselendő közterhekről szóló törvény. Tehát ápril. 1-ével megkezdődött a köteles adófizetés. Tekintettel arra, hogy a múlt évi május 1-től kezdve az adófizetés szünetelt és így sok adó maradt hátrálékban, a pénzügyminiszter most rendeletet adott ki, a hátrálékfizetésekre nézve. Ebben a rendeletben a pénzügyminiszter a legmesszebb menő méltányossággal gondoskodik azokról az adófizetőkről, akik a hátrálékot nem tudják egyszerre kifizetni. Felhatalmazza a pénzügyigazgatóságokat, hogy azoknak az adófizetőknek, akik az adóhátrálékot egyszerre lefizetni fizetőképességük tönkretétele nélkül nem képesek, halasztást adhatnak az 1903. május 1-től 1904. április 1-ig tartó időből származó adóhátrálékokra. A halasztás kamatmentesen adható meg

és részletfizetésre, de az utolsó részletet 1905. szeptember végéig meg kell fizetni. A halasztást az adófizetőknek kell kérniök s annak jogosultságát a pénzügyigazgatóság ítéli meg. A kedvezmény az 1903. május 1. előtti időből való adókra nem terjed ki. Az adózók a részletes fizetés engedélyezésére irányuló kérelmeket külön-külön vagy együttesen nemcsak írásban nyújthatják be, de szóbelileg is előterjeszthetik és pedig nemcsak a királyi pénzügyigazgatóságoknál, hanem a pénzügyigazgatóságok által megfelelően utasítandó kir. adóhivataloknál is. A királyi adóhivatalok a náluk benyújtott vagy jegyzőkönyvbe vett kérelmeket kötelesek fölöttes pénzügyigazgatóságaiknak haladéktalanul beküldeni. Bélyeg az ilyen kérelmekre nem kell. Olvasóink vegyék figyelembe ezeket, nehogy baj érje hátrálékos adójuk miatt.

Károlyi Tibor gróf, a magyar mágnás világ egyik kiváló tagja, a főrendiház volt alelnöke meghalt. Károlyi tevékeny részt vett a politikai és közgazdasági életben, sőt a történelemnek is hasznos szolgálatot tett a Károlyi család oklevéltárának kiadásával. Temetése ápril. 9-én történt meg kurticsei birtokán.

Elvált házastársak gyűlése. Ausztriában tudvalevőleg nincs életbe léptetve a kötelező polgári házasság s így a kath. egyház az elváltak egybekelését ma is tiltja. Közelebbről az elvált kath. házaspárok gyűlést tartottak, melynek végével egyesületté alakultak. Ezen egyesület célja az, hogy sürgesse a kötelező polgári házasság keresztülvitelét. A gyűlés szónoka azt fejtegette, hogy a másodszor való házasságra lépést már csak erkölcsi szempontból is meg kellene engedni. Az elvált házastársak nem az egyházhoz, hanem az államhoz fognak fordulni, amelynek nem szabad eltűrni ezt az igazságtalanságot, hanem szabaddá kell tennie az elvált embereknek az utat a házasságra. Ha a Bécsben élő 38 ezer elvált házastárs közül csak a fele is újabb házasságot köthetne, ez által 19 ezer új család származna. Az idők jele tehát mind oda irányul, hogy a lenyűgözött lélek felszabaduljon a kath. egyház uralma alól.

Olcsó az ember bőr. Amerikában egy orvosnak egy műtéthez három hüvelyknyi egészséges barnás női bőrre volt szüksége. Hirdetést tett közzé a lapokban a három hüvelyknyi bőrért 1200 koronát kínálva. Másnap valósággal megostromolták az orvos lakását a jelentkezők. Többen voltak kétszáznál, köztük egész csomó nagyon elegánsan öltözött úri dáma. A jelentkezők egymásra licitáltak, akadt olyan is, aki már csak háromszáz koronát kért. Végre olyan dulakodás támadt hogy az orvos kénytelen volt rendőrrel eltávolíttatni a hajbakapott hölgyeket.

Kirabolt takarékpénztár. Ismeretlen tettesek vakmerő módon törtek be Bölon község takarékpénztárába. Egyik ablakról lefeszítették a vasrácsot, azután 60 centiméternyi magasságban lebontották a falat s a támadt résen át kiemelték a súlyos Wertheim szekrényt. A betörők, kik hatan-heten lehettek, ismerhették a viszonyokat, mert tudták hogy a pénztárban nagyobb összegnek kell lennie. Csak éppen arra nem számítottak, hogy a

pénztárnok a rendes szokástól eltérőleg kivette a pénzt és elküldte más bankoknak. Így mindössze 1167 koronát rabolhattak készpénzben, ellenben magukkal vitték az intézet váltóit, kötelezvényeit és körülbelül 350 darab részvényt. A csendőrség széleskörű nyomozást indított a betörők kézrekerítése céljából.

Élve a ravatalon. Szerecsinben nagy riadalmat okozott egy halottnak vélt ember. Ugyanis szivbajban szenvedett évek óta Neumann Gyula ottani lakos. Míg egy nap aztán kiszendvedt. A tetemet ravatalra tették. A rokonok összegyűltek s keservesen zokogtak. Egyszer a koporsó megmozdult. A halott felült és szemrehányást tett a körülötte lévőeknek, hogy álmában zavarják. Ágyba vitték és orvst hívtak, a ki az életre kelt halottat ápolás alá vette.

Gyilkos sertések. Györköny tolnamegyei községben özv. Krausz Frigyesné született Walter Zsuzsanna áldozatul esett fia lelketlenségének. A beteges öreg asszonyt János nevű fia a sertés-ólba helyezte el. Tegnap délelőtt a disznok a tehetetlen asszonyra rohantak és elkezdtek rágni. A szegény asszony segítségért kiabált, de senki sem jött segítségére és a sertések megölték. Vajjon, a lelketlen fiu, hogy ad számot az örök bíró előtt az ötödik parancs megtartásáról? . . .

A cigányok megrendszabályozása Németországban. A kobór élethez ragaszkodó s a közbiztonságot állandóan veszélyeztető cigányok ellen a porosz kormány most rendkívüli szigorú rendszabályokat léptetett életbe. Elrendelre ugyanis, hogy a kobórcigányoktól vegyék el a 14 éven aluli gyermekeket és zárják javítóintézetbe. Remélik hogy az ily módon felnövekedett cigányfiúk idővel hasznos tagjai lesznek a társadalomnak s ezzel a cigánykérdés is meg lenne oldva Poroszországban, ha ugyan a cigánygyermek kerekét nem oldanak a javítóintézetből s újabb idegen karavánok nem szöknek folyton Poroszországba. Hát nálunk mit tesz a kormány e kérdésben?

Egy székely község pusztulása. Gyergyó-Szárhegy székely községben a mult vasárnap délután borzalmas tüzvész dühöngött, mely rövid idő alatt százhatvan épületet pusztított el minden holmival, takarmánnyal és háziállattal egyetemben. A tűz délután három órakor támadt s néhány perc múlva már hat helyen égett a község, mert a dühöngő Nemere összehordta az üszköt. Legelőbb a gyergyó-ditrói tűzoltók érkeztek meg segítségül. A ditrói tűzoltóságnak és lelkes parancsnokának köszönheti Szárhegy nagy-község hogy teljesen porrá nem égett.

Az időjárás regulái április óról.

Áprilisben hét tél, hét nyár.

Lucskos áprilist virágos május és száraz június követ.

Április hónap ha nedves, az aratás lesz bő és kedves.

Áprilisi idő nem állandó.

Száraz április káros, nedves április hasznos.

Áprilisi hó trágyáz, márcziusi szalmáz.

Áprilisi dörgés nedves év, bő termés.

Áprilisi zivatar kergeti a fagyot.

Hideg április rossz esztendő.

Ha Szent György napján (ápr. 24.) akkora a vetés, hogy a holló benne elbujhatik, jó lesz a termés.

Szent György napi eső jó nyarat jelent.

A hány nappal a békák Szent György nap előtt brekegnek, annyi napig haligatnak utánna.

Napkeleti zöldes felhők esőt hoznak.

Ha zöldel a nyirfa, fagytól nem kell félni.

A szerkesztő postája.

K. J. F.-Tömös. Azt mi előre tudtuk, hogy a mult számunkban közlött I. számú levél méltó megütközést fog kelteni és sok ember lelkében keserű fájdalmat okoz. Közreadtuk mégis, mert úgy gondoltunk róla, mint az orvos-ságról: Ha keserű is, be kell venni, különben nem áll helyre az egészség. Az irás is azt mondja: szükség, hogy egyenek botránykövek. De ezek a botránykövek arra való, hogy legyenek a mi tanító mestereink, ha már más-ként nem tanítanak: legalább tanítsanak így. Mai vezérczik-künk különben igen ügyesen foglalkozik e kérdéssel. Az illető pap nevét megmondhatnók, hiszen nekünk a levelét nyílt levelező-lapon írta, és így maga sem csinált titkot belőle: de mégis tartozunk annyival a kollegiálisnak, hogy meg-elégedjünk nevezkedőbetűinek a közlésével. Szívesen vesz-szük egyébiránt, ha e kérdésben egy talpraesett kis cikket ír a »Vasárnap« számára. Szíves üdvözet.

B. D. Alsósófalva Küldeményét megkaptuk és a nekünk valókat felhasználjuk. Ha csak időnk engedi külön levelet is írunk, de hogy mikor, azt előre nem tudjuk megmondani.

Cs. M. Kolozsvár. A kért két számot elküldöttük. Buz-góságát hirből már régóta ismerjük, de most jól esett lát-nunk, hogy ott is terjeszti a világosságot. Maradjon meg-továbbra is az »igaz vallásban«, legyen terjesztője az evan-géliumi világosságnak, mert bizony, nagy szükség van erre. Mi pedig, míg Isten engedi, csinálgassuk ezt a kis ujságot, hol nappal, hol éjjel, (többnyire éjjel), mert úgy vagyunk meggyőződve, hogy ha csak egy pár mag kel is ki az álta-lunk elhintett magvakból: Isten abból is adhat gazdag aratást.

Magyarlétai lelkésztársunk, Takács József, az alsó-járai ref. énekvezérnek: Farkas Józsefnek a következő kis versét küldötte be hozzánk:

Elmész tőlünk, szeretett jó pásztorunk,
Utmutatónk, hogy kell tőled megválnunk.
Oh! hogy kértük, vártuk jöttödet,
S alig jövé, máris itt hagysz bennünket.

Kimondhatlan és nagy a fájdalmunk,
Nézz lelkünkbe, nézz szívébe, hogy sirunk.
Kicsiny nyájad már elvesztette
Jó pásztorát, sirunk-sirunk érette.

Isten áldja és kísérje utaid,
Hasson égbe könyörgésed, imáid
Vidd magaddal áldásunkat,
S ne feledd el árván maradt nyájadat.

Dr. H. Bourgeois. Brüssel. A kért mutatószámokat elküldöttük. Csak azt nem tudjuk, honnan vett tudomást la-punk létezéséről? Reánk nézve mindenesetre hizelgő, hogy úgy mutattak be, mint »szellemileg legszebbik magyar nyelvű protestáns hetilapot« Ha ezt a magaslatot egészen el nem értük is, legalább törekszünk, hogy elérjük. Szíves üdvözet.